

YURAK ISHEMIK KASALLIGI, SURUNKALI BUYRAK YETISHMOVCHILIGI VA 2 TIP QANDLI DIABET BILAN OG'RIGAN BEMORLARNING HAYOT SIFATI XUSUSIYATLARINI O'RGANISH

G.B. Shoymurodova

S.K. Nuritdinova

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi, «Respublika ixtisoslashtirilgan terapiya va tibbiy reabilitatsiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi» DM, Toshkent, O'zbekiston

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17840840>

Kirish va tadqiqot dolzarbligi.

Yurak ishemik kasalligi (YIK), surunkali buyrak yetishmovchiligi (SBY) va 2-tip qandli diabet (2TQD) global sog'liqni saqlash uchun eng jiddiy muammolardan biri bo'lib, ular nafaqat o'lim va nogironlikka olib keladi, balki bemorlarning hayot sifatini keskin pasaytiradi. 2021-yilda YIK bilan 254 milliondan ortiq kishi, SBY bilan 670 milliondan oshiq kishi, 2TQD esa 589 million kattalarda aniqlangan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu kasalliklarning birgalikda uchrashi bemorlarning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy faoliyatini sezilarli darajada pasaytiradi. Shu bilan birga, O'zbekiston va Markaziy Osiyo mintaqasida YIK, SBY va 2TQD bilan og'rigan bemorlarning hayot sifatini kompleks baholash bo'yicha yetarli tadqiqotlar mavjud emas.

Tadqiqot maqsadi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — YIK, SBY va 2TQD bilan og'rigan bemorlarning hayot sifati darajasini baholash, kasalliklarning o'zaro ta'sirini aniqlash va hayot sifatiga ta'sir etuvchi asosiy klinik va ijtimoiy omillarni belgilashdir.

Materiallar va usullar.

Tadqiqotga 100 nafar bemor jalb qilindi (53 erkak, 47 ayol; o'rtacha yosh $59,4 \pm 8,7$ yil). Bemorlar uch guruhga bo'lingan: YIK, SBY va 2TQD. Ularning barcha diagnostik tekshiruvlari quyidagilarni o'z ichiga oldi: umumiy klinik tekshiruv, laborator tahlillar (qon, siydik, biokimyoviy ko'rsatkichlar), elektrokardiografiya (EKG), exokardiyografiya (ExoKG), tana massasi indeksi (BMI) va Hayot sifati **SF-36 so'rovnomasi** yordamida baholandi, bu so'rovnoma jismoniy faoliyat, umumiy sog'liq, ruhiy salomatlik, energiya, ijtimoiy faoliyat va boshqa ko'rsatkichlarni qamrab oladi. Ma'lumotlar **SPSS 26.0** dasturida tahlil qilindi; $p < 0.05$ statistik ahamiyatli deb qabul qilindi.

Natijalar.

Bemorlarning 40 %ida YIK, 32 %ida SBY, 28 %ida 2TQD ustunlik qildi. SF-36 natijalari ko'rsatdiki, barcha guruhlarda jismoniy faoliyat (Physical Functioning), umumiy sog'liq (General Health) va ruhiy salomatlik (Mental Health) ko'rsatkichlari sog'lom aholi bilan solishtirganda sezilarli darajada past ($p < 0.05$). Korrelyatsion tahlil natijalariga ko'ra: Hayot sifati glyukoza miqdori bilan salbiy bog'liq ($r = -0.46$, $p < 0.01$). Kreatinin darajasi bilan salbiy bog'liqlik mavjud ($r = -0.42$, $p < 0.01$). BMI bilan ham salbiy bog'liqlik kuzatildi ($r = -0.31$, $p < 0.05$). YIK mavjud bemorlarda ruhiy salomatlik indeksi stress va depressiya belgilarining kuchayishi bilan teskari bog'liq ($r = -0.39$, $p < 0.05$), bu psixologik omillarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa.

YIK, SBY va 2TQD bilan og'rigan bemorlarning hayot sifati sezilarli darajada pasaygan. Jismoniy faoliyat, umumiy sog'liq va ruhiy salomatlik ko'rsatkichlari eng zaif bo'lib, hayot sifati darajasi glyukoza, kreatinin darajasi va BMI bilan salbiy bog'liq. Bu bemorlarning hayot sifatini

yaxshilash uchun **klinikal va psixologik qo'llab-quvvatlash, individual monitoring va muvofiqlashtirilgan davolash strategiyalari** muhim ahamiyatga ega.

